

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.1/29>

Родченко І.Ю.

Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Щур Н.О.

Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Гончаренко М.Ф.

Міжнародна Академія управління персоналом

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ

Стаття присвячена огляду інноваційних підходів до державного регулювання галузі туризму, зокрема на основі досвіду країн ЄС та аналіз його застосування в українському контексті. У статті розглядаються ключові елементи удосконалення механізмів державного регулювання галузі туризму, включаючи законодавчу базу, національну стратегію розвитку, координацію між різними рівнями управління, фінансову підтримку, розвиток інфраструктури та послуг, маркетинг та просування, захист спадщини, інновації та моніторинг. В статті порівнюється досвід ЄС з українською ситуацією та висвітлюються основні проблеми, з якими зіткнулася Україна у розвитку туризму. Автор розглядає національну стратегію розвитку туризму як важливий елемент моделі, а також необхідність наявності належної законодавчої бази, яка регулює туристичну галузь і забезпечує її сталість та збалансований розвиток. Крім того, автор звертає увагу на координацію між різними рівнями управління - національним, регіональним та місцевим рівням розвитку, що сприяє ефективному впровадженню стратегічного планування і реалізації туристичних проєктів. Особлива увага приділяється фінансовій підтримці галузі, яка є важливим чинником для розвитку і покращення якості туристичних послуг. Наголошено на тому, що інвестиції у розвиток інфраструктури, підтримку туристичних підприємств та створення сприятливих умов для привабливості України як туристичного напрямку мають велике значення для залучення іноземних туристів та підтримки внутрішнього туризму. Дослідження також акцентує увагу на маркетингу та просуванні туристичного продукту України. Загальний висновок полягає в тому, що Україна повинна враховувати інноваційні підходи ЄС, сприяти розвитку ефективних механізмів регулювання та впроваджувати їх для досягнення сталого розвитку туристичної галузі в країні.

Ключові слова: публічне управління, туризм, механізми регулювання галузі туризму, країни ЄС.

Постановка проблеми. Галузь туризму має великий потенціал для розвитку економіки, створення нових робочих місць і залучення іноземних інвестицій. Україна, з своїми природними, культурними та історичними багатствами, володіє всіма передумовами для розбудови сильної туристичної галузі. Проте, для досягнення цієї мети необхідне комплексне державне регулювання, яке сприятиме створенню сприятливих умов для розвитку туризму та забезпеченню його стійкого зростання.

Європейський союз, як один з провідних світових туристичних ринків, має значний досвід у

державному регулюванні галузі туризму. Інноваційні підходи, які вже успішно впроваджуються в країнах ЄС, можуть стати важливим джерелом навчального досвіду для України. Використання такого досвіду допоможе забезпечити ефективне та прогресивне державне регулювання туризму, яке сприятиме зростанню конкурентоспроможності українського туристичного ринку.

Аналіз останніх публікацій. Серед українських вчених, які досліджували проблематику впровадження та реалізації інноваційних підходів до державного регулювання галузі туризму можна виділити: В.Лагодієнка, К.Павлова, О. Павлову,

Г.Саркісяна, О. Федорченка, І. Ліщинську, І. Литвина, О. Кондратюка, С. Семерікова та ін.

Мета статті. Метою статті є огляд інноваційних підходів до державного регулювання галузі туризму, зокрема на основі досвіду країн ЄС та аналіз його застосування в українському контексті. Буде досліджено ключові аспекти такого регулювання, від використання новітніх технологій до ефективного управління туристичними ресурсами.

Виклад основного матеріалу. Стратегічне планування та координація є важливим аспектом державного регулювання галузі туризму в ЄС. ЄС розвинув систему стратегічного планування, яка дозволяє країнам-членам та їх регіонам залучати різні рівні управління для визначення довгострокових цілей та стратегій розвитку туризму.

Одним з інструментів стратегічного планування є розробка довгострокових стратегій у сфері туризму. Країни-члени ЄС розробляють національні стратегії, які визначають пріоритетні напрями розвитку туризму на національному рівні. Ці стратегії враховують потенціал країни, її туристичні ресурси, конкурентоспроможність та інші фактори. Крім національних стратегій, окремі регіони можуть розробляти свої власні стратегії розвитку туризму, відповідно до їх особливостей та потреб [5; 7; 9].

Крім стратегій, важливим аспектом є координація між різними рівнями управління - національним, регіональним та місцевим. Це означає співпрацю та обмін інформацією між різними органами влади та організаціями, які відповідають за туризм, для досягнення спільних цілей розвитку галузі. Координація допомагає уникнути дублювання зусиль, сприяє оптимальному використанню ресурсів та ефективному виконанню стратегій.

Досвід ЄС свідчить про те, що стратегічне планування та координація є ключовим елементом державного регулювання галузі туризму. Національні плани та стратегії дозволяють країнам ЄС розвивати туризм в узгодженій та ефективній манері. Вони також відображають важливість туризму для економіки країни та забезпечують надійну основу для довгострокового розвитку галузі.

Один з найважливіших документів в галузі туризму ЄС - це «Стратегія туризму для ЄС до 2020 року». Ця стратегія була прийнята у 2010 році та встановлює ключові пріоритети для розвитку туризму в ЄС. Вона визначає шляхи покращення конкурентоспроможності європейського туризму та забезпечення його сталого розвитку.

Крім того, національні стратегії та плани дозволяють країнам ЄС визначити свої конкретні потреби та пріоритети в галузі туризму. Наприклад, в Німеччині, «Національна стратегія розвитку туризму до 2025 року» визначає шляхи покращення якості послуг, підвищення конкурентоспроможності, збільшення рівня зайнятості в туристичній галузі та забезпечення сталого розвитку.

На регіональному та місцевому рівнях, координація між різними органами влади також є важливим елементом державного регулювання туризму. В ЄС існують різні приклади партнерства між різними рівнями влади, які допомагають забезпечувати успішний розвиток туризму.

Далі варто проаналізувати інноваційні підходи до державного регулювання галузі туризму країн ЄС з метою впровадження його в Україні.

Порівнюючи інноваційні підходи до державного регулювання туризму в ЄС та Україні, можна зробити наступні узагальнення.

ЄС має широкий спектр інноваційних підходів до регулювання туризму. Країни, такі як Іспанія, Франція, Нідерланди, Швеція та Італія, використовують різні стратегії для приваблення туристів, розвитку спеціалізованих туристичних продуктів, використання культурної спадщини, залучення технологій та інновацій, пріоритет на екологічність та сталість у туризмі та розвиток сільського туризму [7].

Україна може взяти у практичне впровадження деякі інноваційні підходи ЄС. Наприклад, вивчення досвіду Іспанії щодо розвитку спеціалізованих туристичних продуктів та маркетингових стратегій може допомогти українському туризму залучити різні сегменти туристів. Використання культурної спадщини, подібно до Франції, може стати основою для розвитку нових туристичних маршрутів в Україні [2].

Варто наголосити, що залучення технологій та інновацій, на зразок Нідерландів, може допомогти покращити якість туристичних послуг та зручність для туристів в Україні. Акцент на зеленому туризмі, як у Швеції, може сприяти сталому розвитку галузі та збереженню природних ресурсів. Розвиток сільського туризму та гастрономічних маршрутів, як в Італії, може створити нові можливості для приваблення туристів у малі села та сільські райони. Розвиток гастрономічних маршрутів та промоція унікальної української кухні можуть стимулювати інтерес туристів та підтримувати розвиток сільського господарства.

Загалом, порівняльний аналіз інноваційних підходів до державного регулювання туризму в

Інноваційні підходи до державного регулювання галузі туризму країн ЄС

Назва країни ЄС	Інноваційний підхід до державного регулювання галузі туризму	Порівняння з Україною
Іспанія	Розвиток спеціалізованих туристичних продуктів та маркетингові кампанії, спрямовані на різні сегменти туристів.	Україна може вивчити досвід розвитку туризму за допомогою спеціалізованих продуктів та маркетингових стратегій.
Франція	Використання культурної спадщини для приваблення туристів та створення нових туристичних маршрутів.	Україна може використати свою багату культурну спадщину для розвитку туризму та створення унікальних маршрутів.
Нідерланди	Залучення технологій та інновацій для поліпшення якості туристичних послуг та створення цифрових рішень для туристів.	Україна може використовувати інноваційні технології для покращення якості обслуговування та зручності для туристів.
Швеція	Зелений туризм та стале управління природними ресурсами, пріоритет на екологічність та сталість у розвитку туризму.	Україна може акцентувати увагу на зеленому туризмі та збереженні природних ресурсів для сталого розвитку галузі.
Іспанія	Розвиток спеціалізованих туристичних продуктів та маркетингові кампанії, спрямовані на різні сегменти туристів.	Україна може вивчити досвід розвитку туризму за допомогою спеціалізованих продуктів та маркетингових стратегій.
Франція	Використання культурної спадщини для приваблення туристів та створення нових туристичних маршрутів.	Україна може використати свою багату культурну спадщину для розвитку туризму та створення унікальних маршрутів.
Нідерланди	Залучення технологій та інновацій для поліпшення якості туристичних послуг та створення цифрових рішень для туристів.	Україна може використовувати інноваційні технології для покращення якості обслуговування та зручності для туристів.

Розробка автора на основі аналізу джерел [3; 4; 6; 8].

ЄС та Україні вказує на широкий спектр можливостей для розвитку туризму в Україні. Вивчення досвіду країн ЄС може надати цінні вказівки та ідеї для розвитку ефективних стратегій, спрямованих на приваблення туристів, поліпшення якості туристичних послуг та створення сталого та інноваційного туристичного сектору в Україні.

Лагодієнко В., Павлов К., Павлова О., Саркісян Г. у дослідженні зазначають, що нормативно-правова база визначення інноваційних підходів до державного регулювання галузі туризму в ЄС базується на різних рівнях управління, включаючи європейські та національні законодавчі акти, стратегії та програми, а також різні форми міжнародного співробітництва та партнерства [1].

Один з основних документів, який регулює туристичну галузь в ЄС, - це «Стратегія туризму в Європі 2020». Вона включає в себе п'ять пріоритетів: підвищення конкурентоспроможності та привабливості Європи як туристичного пункту, збільшення сталих робочих місць у галузі туризму, забезпечення сталого та відповідального розвитку туризму, покращення якості послуг та продуктів туризму та посилення координації та партнерства в галузі туризму.

Для реалізації стратегії туризму в ЄС було розроблено різні програми та ініціативи, такі як програма «Cosme» (Конкурентоспроможність

малого та середнього підприємництва), програма «Horizon 2020» (Програма ЄС з наукових досліджень та інновацій), програма «Erasmus+» (Програма ЄС з освіти, підтримки молоді та спорту) та інші.

Україна також має свою нормативно-правову базу, що регулює туристичну галузь, включаючи законодавчі акти, національні програми та стратегії. Наприклад, Закон України «Про туризм» встановлює загальні принципи регулювання туристичної діяльності, права та обов'язки суб'єктів туризму. Також існують національні програми розвитку туризму, які спрямовані на повернення інвестицій, підвищення якості туристичних послуг та просування України як туристичної дестинації.

Однак, в порівнянні з ЄС, Україна ще має значні проблеми з розвитком туризму. Основні з них - недостатнє фінансування галузі, недостатній рівень інфраструктури та послуг, недостатній розвиток маркетингу та просування туристичного потенціалу країни. Також існує необхідність в поліпшенні управління туризмом, забезпеченні координації між різними рівнями управління та співпраці з громадськістю та приватним сектором [9].

Для подолання цих проблем та впровадження інноваційних підходів у державне регулювання туризму, Україна повинна зосередитися на залу-

ченні додаткових інвестицій у туристичну галузь, підвищенні якості туристичних послуг, покращенні інфраструктури та розвитку маркетингових стратегій. Необхідно також активно співпрацювати з країнами ЄС, вивчати та впроваджувати передовий досвід щодо стратегічного планування, координації.

Також варто наголосити, що в Україні також відсутній чіткий правовий акт, що регулює інноваційні підходи до державного регулювання галузі туризму, подібний до “Стратегії туризму в Європі 2020”. Проте, уряд України працює над розробкою національної стратегії розвитку туризму, яка має враховувати інноваційні підходи та передовий досвід ЄС [2].

Щоб залучити інновації до державного регулювання туризму в Україні, необхідно прийняти нові законодавчі акти, сприяти розвитку туристичних інфраструктурних проєктів, створенню інноваційних туристичних продуктів, підтримувати дослідження та розвиток технологій у галузі туризму.

Україна може також залучатись до міжнародних проєктів та ініціатив, які сприяють інноваційному розвитку туризму. Встановлення партнерств з країнами ЄС та участь у спільних проєктах можуть допомогти Україні впровадити передовий

досвід та інноваційні практики у сфері державного регулювання туризму.

В цілому, для успішного розвитку туризму в Україні потрібна сильна нормативно-правова база, що враховує інноваційні підходи та передовий досвід ЄС. Це сприятиме створенню сприятливого середовища для інноваційного розвитку туристичної галузі, залученню інвестицій та підвищенню конкурентоспроможності України як туристичного пункту.

Отже, на основі вище зазначено можна змодельовувати напрями удосконалення державного регулювання галузі туризму в Україні (рис. 1).

Так, удосконалення державних механізмів регулювання туризму в Україні передбачає комплексний підхід, що включає належне законодавство, національну стратегію розвитку, ефективну координацію, фінансову підтримку, розвиток інфраструктури та послуг, маркетинг та просування, захист спадщини, інновації та моніторинг. Ці механізми сприятимуть стійкому розвитку туризму в Україні, привертанню більшої кількості туристів, підвищенню якості послуг та збереженню природних та культурних ресурсів.

Висновки. Таким чином, досвід Європейського Союзу в державному регулюванні галузі туризму є важливим джерелом навчання для України. ЄС

Рис. 1. Основні напрями удосконалення державного регулювання галузі туризму в Україні

Розроблено автором

розвинув систему стратегічного планування та координації у сфері туризму, що сприяє стійкому розвитку галузі та підвищенню конкурентоспроможності.

Стратегічне планування та координація включають розробку довгострокових стратегій, національних планів та координацію між різними рівнями управління. Цей підхід сприяє збалансованому розвитку туристичної галузі, враховуючи потреби різних регіонів та стейкхолдерів.

Україна має потенціал для розвитку туризму, але ще стикається з рядом викликів. Недостатнє фінансування, недостатня інфраструктура, слабе управління та недостатнє просування туристичного потенціалу - це основні проблеми, які потрібно вирішувати для досягнення успішного розвитку туризму в країні. Необхідно прийняти нові законодавчі акти, сприяти розвитку туристичних інфраструктурних проєктів, підтримувати дослідження та розвиток технологій у галузі туризму.

Важливо встановлювати партнерства з країнами ЄС та активно співпрацювати у межах міжнародних проєктів та ініціатив. Залучення додаткових інвестицій у туристичну галузь є ключовим

фактором для її успішного розвитку. Україна повинна створити сприятливу інвестиційну клімату та розробити механізми підтримки інвестиційних проєктів у туристичному секторі.

Необхідно активно працювати над підвищенням якості туристичних послуг та розвитком людських ресурсів. Інвестиції в професійну підготовку та підвищення кваліфікації працівників туристичної галузі допоможуть підняти рівень обслуговування та задоволення потреб туристів.

Важливо розробити маркетингові стратегії для просування туристичного потенціалу України як конкурентної туристичної дестинації. Інноваційні підходи, такі як використання цифрових медіа, соціальних мереж та цільового маркетингу, можуть сприяти залученню більшої кількості туристів та популяризації країни.

Успіх розвитку туризму в Україні також залежить від активної співпраці з громадськістю та приватним сектором. Створення партнерських взаємин, залучення громадських організацій та приватних підприємств у процес прийняття рішень та реалізації проєктів сприятиме стійкому розвитку туризму.

Список літератури:

1. Лагодієнко В.В., Павлов К.В., Павлова О.М., Саркісян Г.О. Інноваційна діяльність на регіональних туристичних ринках: модернізація та регулювання: монографія Луцьк. СПД Галяк Ж.В., друкарня «Волиньполіграф», 2021. 402
2. Влащенко Н. М., Тонкошкур М. В Інноваційні технології в туризмі : навч. посібник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 214 с.
3. Крутий Г. М. Публічне управління розвитком туристичної сфери в умовах гібридних загроз. *Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція "Теорія і практика розвитку туризму: досвід, проблеми, інновації"*, Харків. 2023. С.24-26.
4. European Commission. European Tourism 2020: Making EU tourism smarter, greener, and more accessible. 2010. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a93be7a9-04e3-4779-b7cd-4bdf7004e087>.
5. European Commission. European Tourism of Tomorrow: Unleashing the Potential of Tourism in the EU for Jobs and Growth. 2013. URL: https://ec.europa.eu/growth/content/european-tourism-tomorrow-unleashing-potential-tourism-eu-jobs-and-growth-0_en
6. European Commission. Tourism Policy Development and Implementation in the European Union: A Comparative Analysis. 2018. URL: https://ec.europa.eu/growth/content/tourism-policy-development-and-implementation-european-union-comparative-analysis_en.
7. European Parliament. European Tourism Policy: Background and Challenges. 2015 URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/563401/EPRS_IDA\(2015\)563401_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/563401/EPRS_IDA(2015)563401_EN.pdf).
8. Vrontis, D., & Weber, Y. Tourism Policy and Planning in European Union: Evolution and Developments. *Journal of Tourism, Heritage & Services Marketing*, 3(2), 29-34. 2017
9. Buhalis, D., & Diamantopoulos, A. *Tourism marketing strategies, practices and challenges*. Routledge. 2013.
10. Hall, C. M., & Page, S. J. *The Routledge handbook of transport economics*. Routledge. 2014.
11. Semenets-Orlova, I., Teslenko, V., Dakal, A., Zadorozhnyi, V., Marusina, O., & Klochko, A. (2021). Distance Learning Technologies and Innovations in Education for Sustainable Development. *Studies of Applied Economics*, 39(5).

Rodchenko I.Yu., Shchur N.O., Honcharenko M.F. INNOVATIVE APPROACHES TO STATE REGULATION OF THE TOURISM INDUSTRY: EU EXPERIENCE FOR UKRAINE

The article is devoted to a review of innovative approaches to state regulation of the tourism industry, in particular based on the experience of EU countries and an analysis of its application in the Ukrainian context. The article examines the key elements of improving the mechanisms of state regulation of the tourism sector, including the legislative framework, national development strategy, coordination between different levels of governance, financial support, infrastructure and service development, marketing and promotion, heritage protection, innovation and monitoring. The article compares the experience of the EU with the Ukrainian situation and highlights the main problems faced by Ukraine in the development of tourism. The author considers the national tourism development strategy as an important element of the model, as well as the need for an appropriate legal framework that regulates the tourism industry and ensures its sustainability and balanced development. In addition, the author draws attention to the coordination between different levels of management - national, regional and local levels of development, which contributes to the effective implementation of strategic planning and implementation of tourism projects. Special attention is paid to the financial support of the industry, which is an important factor for the development and improvement of the quality of tourist services. It was emphasized that investments in the development of infrastructure, support of tourist enterprises and creation of favorable conditions for the attractiveness of Ukraine as a tourist destination are of great importance for attracting foreign tourists and supporting domestic tourism. The study also focuses on the marketing and promotion of the tourism product of Ukraine. The general conclusion is that Ukraine should take into account the innovative approaches of the EU, promote the development of effective regulatory mechanisms and implement them to achieve sustainable development of the tourism industry in the country.

Key words: public administration, tourism, tourism regulation mechanisms, EU countries.